

ז' באייר תשע"ה
26 אפריל 2015

עמדות הורים כלפי מערכת החינוך תשע"ד: ממצאים נבחרים

הרשות הארצית למדידה והערכה בחינוך (ראמ"ה) מתכבדת לפרסם את נתוני סקר עמדות הורים כלפי מערכת החינוך שנערך על ידה לראשונה בשנת הלימודים תשע"ד. משרד החינוך מקדם מדיניות של שותפות בין הורים ומערכת החינוך, וכחלק ממדיניות זו נערך סקר עמדות הורים אשר יאפשר למשרד לבחון היבטים אלו של שותפות ולקדם במערכת החינוך.

הרשות הארצית למדידה והערכה בחינוך (ראמ"ה) פועלת להטמעת תרבות של "מדידה בשירות הלמידה", מדידה המיועדת לתמוך בשיפור מתמיד של הלמידה וההקשר שבו היא מתנהלת בבית הספר, תוך הלימה ליעדים הלימודיים ולחזון הבית-ספרי.

בשנה"ל תשע"ד בוצע לראשונה סקר רחב היקף לבדיקת עמדות ההורים כלפי מערכת החינוך והסביבה הלימודית של ילדיהם בבית הספר. הסקר נועד להציג תמונת מצב ארצית בת השוואה לאורך זמן, במגוון נושאים, כפי שהם נתפסים בעיני ההורים, במטרה לסייע בקבלת החלטות במערכת החינוך. השאלונים הם פרי עבודה של צוות ראמ"ה, בשיתוף עם ועדה מקצועית שכללה נציגים מהנהלת משרד החינוך, מהאקדמיה ונציגי הורים.

סקר זה הוא הרחבה והשלמה לסקרי האקלים והסביבה הפדגוגית הנערכים במסגרת המיצי"ב אחת לשנה, ואשר משקפים תמונת מצב של מערכת החינוך לפי תפיסותיהם של התלמידים, המורים והמנהלים.

סקר ההורים נערך בחודשים אפריל - אוגוסט 2014 בקרב מדגם ארצי מייצג של הורים לתלמידים בכיתות אי"י"ב בבתי ספר בחינוך הרגיל בפיקוח הממלכתי והממלכתי-דתי. הסקר הועבר באמצעות הטלפון ב-6 שפות (עברית, ערבית, רוסית, אמריקאית, צרפתית ואנגלית), כאשר המרואייין בחר את שפת הריאיון המתאימה לו. עבור רוב השאלות, ההורה התבקש לענות בהתייחס לבית הספר שבו לומד אחד מילדיו (אשר נדגם אקראית), בחלק קטן מהשאלות התבקשו ההורים להתייחס למערכת בכללותה. סקרי ההורים מתוכננים להיערך אחת לשנתיים בקרב מדגם ארצי מייצג של הורים. מועד הסיקור הבא: שנת הלימודים תשע"ו.

המידע המובא להלן מבוסס על שאלונים שהועברו ל-2,252 הורים (63% השבה). מתוכם: 833 הורים לתלמידים בכיתות אי-ו (70% השבה), 727 הורים לתלמידים בכיתות זי-טי (61% השבה) ו-692 הורים לתלמידים בכיתות יי-י"ב (58% השבה).

להלן יוצגו ממצאים נבחרים מתוך הדוח המלא אשר מוצג באתר האינטרנט של ראמ"ה בקישור:

http://cms.education.gov.il/EducationCMS/Units/Rama/HaarachatProjectim/Seker_Horim.htm

שביעות רצון כללית מבית הספר

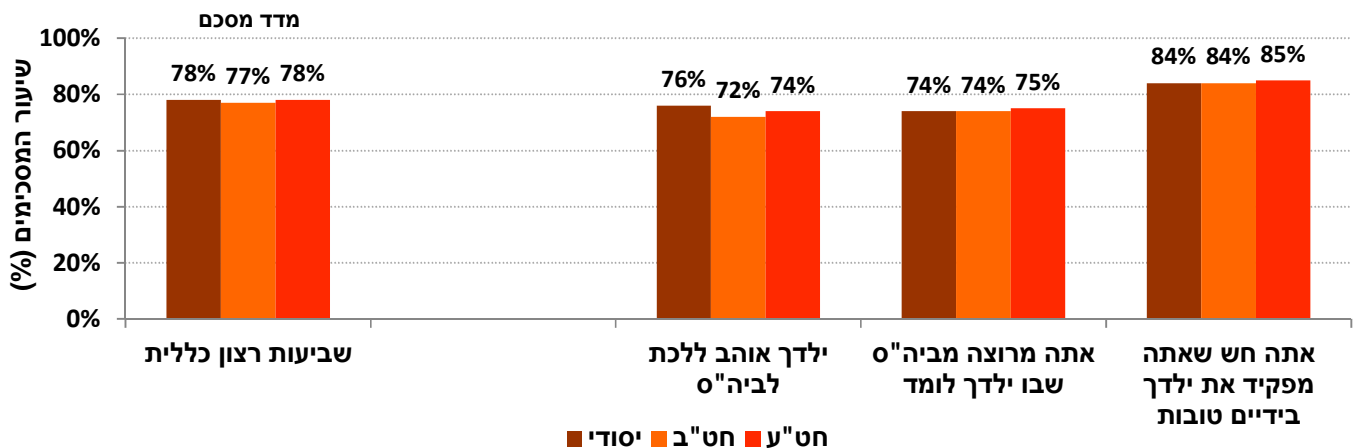
על מנת לבחון את תחושת שביעות הרצון הכללית של ההורים מבית הספר של ילדם, הם התבקשו להשיב לשאלות הבאות: האם הילד שלהם אוהב ללכת לבית הספר, האם הם, כהורים, מרוצים מבית הספר שבו ילדם לומד והאם בסך הכול הם חשים שילדם "מופקד בידיים טובות".

בתרשים הבא מוצגים נתונים בעבור כלל ההורים, ובטבלה מוצגים נתונים בחלוקה לפי בתי ספר דוברי עברית ובתי ספר דוברי ערבית. הנתונים המוצגים הם שיעורי ההורים שהסכימו במידה רבה או רבה מאד עם ההיגדים השונים.

מהנתונים עולה כי:

- מרבית ההורים דיווחו על שביעות רצון כללית כלפי בית הספר. כ- 75% מההורים מרוצים מבית הספר וחשים כי ילדם אוהב ללכת אליו. אחוזים גבוהים יותר (כ- 85%) אף חשים כי הם מפקידים את ילדם בידיים טובות.
- בשלב החינוך היסודי, שביעות הרצון של הורים לתלמידים בבתי ספר דוברי ערבית גבוהה בהשוואה לזו של הורים לתלמידים בבתי ספר דוברי עברית (83% לעומת 77%, בהתאמה). בחטיבות הביניים ובחטיבות העליונות לא נמצאו הבדלים משמעותיים בין המגזרים.

שביעות רצון כללית כלפי בית הספר - כלל ההורים

בתי ספר דוברי ערבית			בתי ספר דוברי עברית			
חט"ע	חט"ב	יסודי	חט"ע	חט"ב	יסודי	
78%	77%	83%	78%	76%	77%	מדד מסכם: שביעות רצון כללית
77%	79%	81%	73%	69%	74%	א. "ילדך אוהב ללכת לבית הספר"
74%	72%	79%	75%	75%	72%	ב. "אתה מרוצה מבית הספר שבו ילדך לומד"
84%	81%	89%	85%	85%	83%	ג. "בסך הכול, אתה חש שכשאתה שולח את ילדך לבית הספר, אתה מפקיד אותו בידיים טובות"

יחסים חיוביים בין המורה לתלמיד

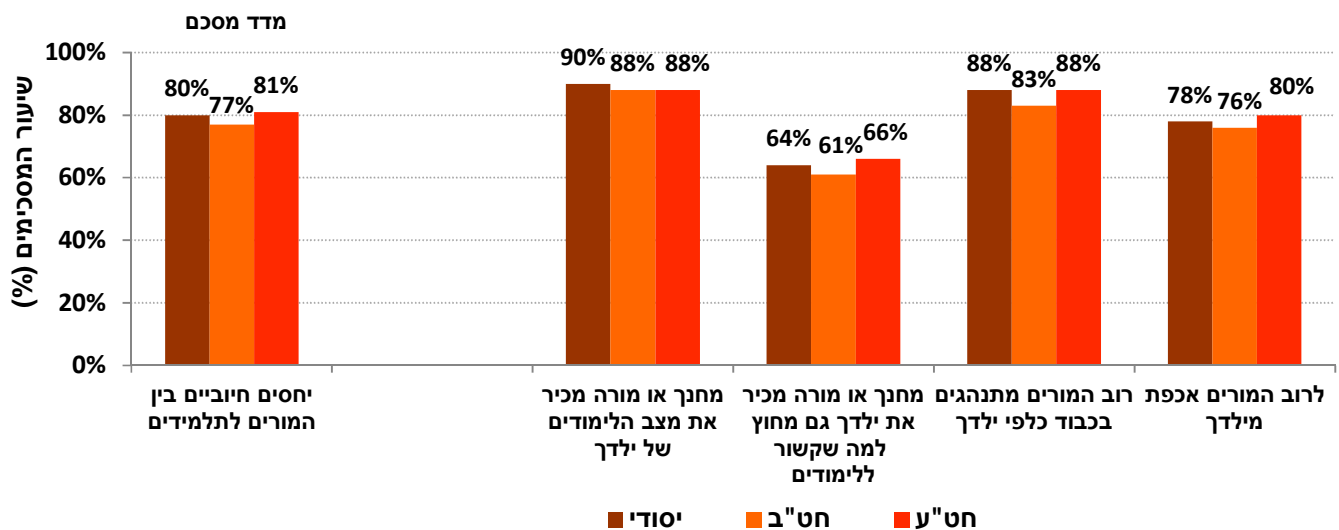
מערכת היחסים בין צוות המורים לבין התלמידים היא התשתית שעליה נבנים תהליכי הוראה ולמידה איכותיים. ההורים נשאלו האם לתחושתם מחנך הכיתה של ילדם (או מורה אחר בבית הספר) מכיר את ילדם בכל מה שנוגע למצבו בלימודים, האם מחנך הכיתה של ילדם (או מורה אחר בבית הספר) מכיר את ילדם גם מחוץ להקשר הבית ספרי (תחביבים, תחומי עניין וכדומה), האם רוב המורים בבית הספר מתנהגים בכבוד כלפי ילדם והאם ההורה מרגיש שלרוב המורים בבית הספר אכפת מילדם.

בתרשים מוצגים נתונים עבור כלל ההורים, ובטבלה מוצגים נתונים בחלוקה לבתי ספר דוברי עברית ובתי ספר דוברי ערבית. הנתונים המוצגים הם שיעורי ההורים שהסכימו במידה רבה או רבה מאד עם ההיגדים השונים.

מהנתונים עולה כי:

- מרבית ההורים (כ- 80%) מסכימים שישנם יחסים חיוביים בין המורים לתלמידים בבית הספר.
- לדעת רוב ההורים, המורים מכירים את המצב הלימודי של ילדם ונוהגים בהם בכבוד ובאכפתיות (76% - 90%). עם זאת, על פי דיווחי ההורים, רמת היכרותם של המורים עם ילדם לגבי מה שקורה מחוץ ללימודים נמוכה יותר (כ- 65%).
- אין הבדלים משמעותיים בין הורים לתלמידים בבתי ספר דוברי עברית לבין הורים לתלמידים בבתי ספר דוברי ערבית.

יחסים חיוביים בין המורים לתלמידים – כלל ההורים

בתי ספר דוברי ערבית			בתי ספר דוברי עברית			
חט"ע	חט"ב	יסודי	חט"ע	חט"ב	יסודי	
79%	81%	81%	81%	76%	80%	מדד מסכם: יחסים חיוביים בין המורה לתלמיד
84%	88%	89%	89%	88%	90%	א. "מחנך הכיתה של ילדך, או מורה אחר בבית הספר, מכיר את ילדך בכל מה שנוגע למצבו בלימודים"
62%	65%	70%	67%	60%	62%	ב. "מחנך הכיתה של ילדך, או מורה אחר בבית הספר, מכיר את ילדך גם מחוץ לכל מה שקשור ללימודים, כמו תחביבים, תחומי עניין וכדומה"
89%	88%	85%	88%	82%	89%	ג. "רוב המורים בבית הספר מתנהגים בכבוד כלפי ילדך"
82%	83%	80%	79%	74%	77%	ד. "אתה מרגיש שלרוב המורים בבית הספר אכפת מילדך"

שותפות הורים

בעלי העניין העיקריים במתרחש בבית הספר, מתוך הקהילה הסובבת אותו, הם הורי התלמידים. שיח ושותפות חינוכית בין צוותי החינוך וההורים הם חיוניים ובעלי השלכות חיוביות על האקלים בבית ספר ועל תהליכי ההוראה והלמידה המתרחשים בו. נדבך מרכזי בכינון יחסים חיוביים הוא ערוץ תקשורת פתוח בין בית הספר להורים, כך שהאחרונים יהיו מעודכנים במה שקורה עם ילדיהם בבית הספר ובמתרחש בבית הספר באופן כללי. יחסים פוריים בין בית הספר להורים מתאפיינים גם במעורבות פעילה של ההורים וביצירת שותפות חינוכית אמתית בין בית הספר להורים.

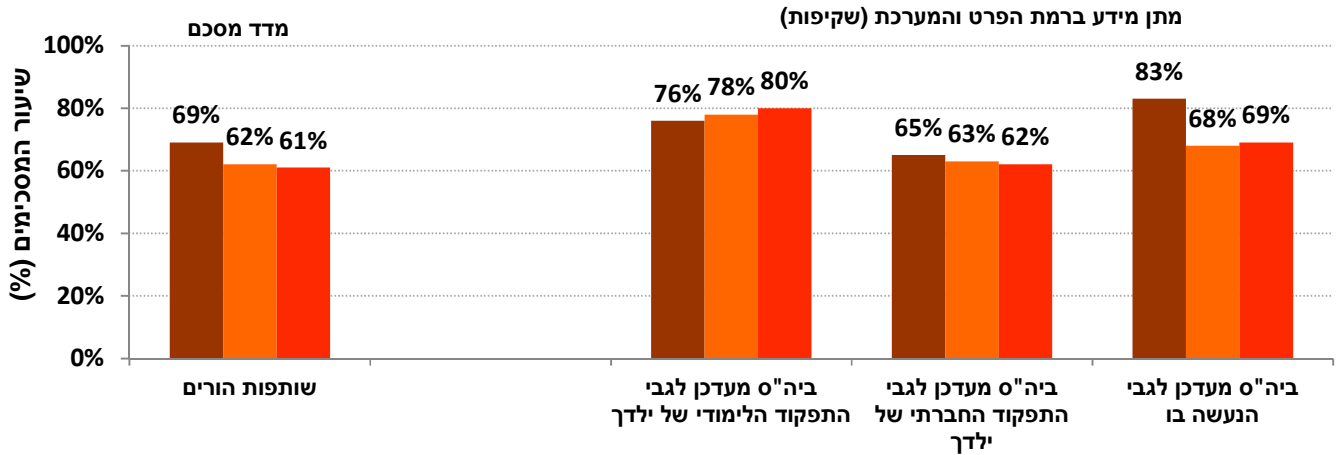
ההורים נשאלו האם ערוץ התקשורת בינם לבין בית הספר מאפשר להם להיות מעודכנים במה שקורה עם ילדם בבית הספר ובמתרחש בבית הספר באופן כללי (מתן מידע ברמת הפרט והמערכת), האם הם מעורבים באופן פעיל בנעשה בבית הספר (מעורבות פעילה) והאם בית הספר מזמן ומאפשר שותפות אמתית (הזמנה לשותפות ונגישות).

בתרשים מוצגים נתונים עבור כלל ההורים, ובטבלה מוצגים נתונים בחלוקה לבתי ספר דוברי עברית ובתי ספר דוברי ערבית. הנתונים המוצגים הם שיעורי ההורים שהסכימו במידה רבה או רבה מאד עם ההיגדים השונים.

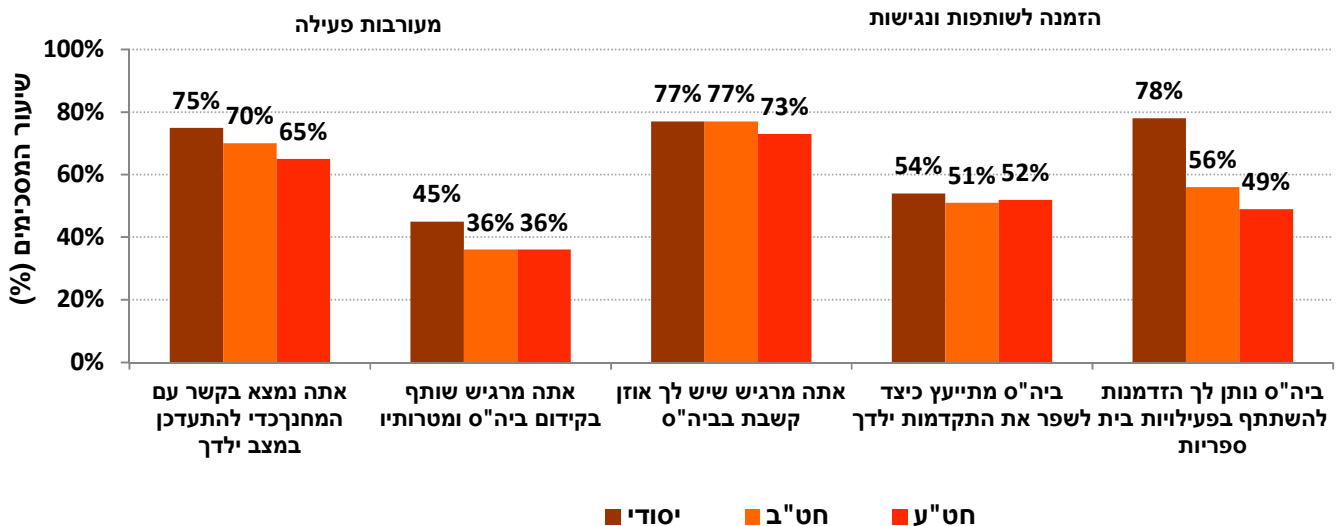
מהנתונים עולה כי:

- **מרבית ההורים חשים שותפים לנעשה בבית הספר של ילדם.** שיעור ההורים לילדים בבתי ספר יסודיים המרגישים שותפים (69%) גבוה במקצת משיעור ההורים בחטיבת הביניים ובחטיבה העליונה (62% ו-61%, בהתאמה).
- שיעור גבוה יחסית של הורים חשים כי בית הספר מעדכן אותם לגבי המצב הלימודי של ילדם (76% ויותר), שהם נמצאים בקשר עם המחנך ביחס לילדם (65% ויותר) ושיש להם אוזן קשבת בבית הספר (73% ויותר).
- לעומת זאת, שיעור נמוך של הורים חשים שותפים בעיצוב וקידום מטרות בית הספר - 45% מההורים לתלמידים בבתי ספר יסודיים ורק 36% מההורים בחטיבות הביניים ובחטיבות העליונות.
- מרבית ההורים לילדים בחינוך היסודי (78%) דיווחו כי בית הספר נותן להם הזדמנות להשתתף בפעילויות בית הספר, אך בחטיבות הביניים ובחטיבות העליונות שיעור ההורים שדיווחו כך נמוך בהרבה (56% ו-49%, בהתאמה).
- ככלל, הורים לתלמידים בבתי ספר דוברי ערבית השיבו בחיוב על ההיגדים השונים בשיעורים גבוהים יותר בהשוואה להורים לתלמידים בבתי ספר דוברי עברית.

שותפות הורים – כלל ההורים

ההיגדים המרכיבים את המדד - המשך

בתי ספר דוברי ערבית			בתי ספר דוברי עברית			
חט"ע	חט"ב	יסודי	חט"ע	חט"ב	יסודי	
67%	70%	74%	59%	60%	68%	מדד מסכם: שותפות הורים
						מתן מידע ברמת הפרט והמערכת (שקיפות)
79%	77%	78%	80%	78%	76%	א. "בית הספר מעדכן אותך באופן שוטף בכל הנוגע לתפקוד הלימודי של ילדך בבית הספר, כולל ציונים, נוכחות בשיעורים וכדומה."
71%	73%	74%	60%	60%	62%	ב. "בית הספר מעדכן אותך באופן שוטף בכל הנוגע לתפקוד החברתי של ילדך בבית הספר, כולל השתלבות בכיתה, יחס לחברים וכדומה."
63%	65%	73%	70%	70%	86%	ג. "בית הספר מעדכן אותך באופן שוטף בכל הנוגע לנעשה בבית הספר, כגון אירועים, טקסים וכדומה."
						מעורבות פעילה
71%	79%	78%	64%	67%	74%	ד. "אתה נמצא בקשר קבוע טלפוני, מייל, סמס, עם המחנך כדי להתעדכן במצבו של ילדך."
61%	62%	69%	29%	27%	37%	ה. "אתה מרגיש שותף בקידום בית הספר ומטרותיו. כלומר, משתפים אותך בסוגיות כגון: לאילו כיוונים כדאי לבית הספר להתפתח, מה יהיה חשוב שיהיה בבית הספר ומה חשוב פחות וכדומה."
						הזמנה לשותפות ונגישות
77%	82%	83%	72%	75%	76%	ו. "אתה מרגיש שיש לך אוזן קשבת בבית הספר בכל שאלה, בעיה או תלונה שעולה."
62%	65%	70%	49%	46%	49%	ז. "המורים בבית הספר מתייעצים אתך כיצד כדאי לשפר את ההתקדמות הלימודית של ילדך."
51%	56%	68%	49%	56%	81%	ח. "בית הספר נותן לך הזדמנויות מספיקות להשתתף בפעילויות בית ספריות כמו בהכנת מסיבות, ליווי לטיולים וכדומה."

הנחלת ערכים במערכת החינוך

הנחלת ערכים היא מטרה חשובה ומרכזית של מערכת החינוך. במטרה לבחון את תפיסות ההורים בנוגע למידה שבה בתי הספר פועלים להשגת מטרה זו, הוצגו בפני ההורים תשעה ערכים שונים: מימוש עצמי - מימוש היכולות והפוטנציאל הייחודי של כל ילד וילד; סובלנות וכבוד - סובלנות, כבוד לזולת וכבוד לאחר ולשונה; הישגיות - עידוד מתמיד להתאמץ ולהתקדם בתחומים שונים של החיים; כישורים בין-אישיים וחברתיים - כמו לדעת לפתור סכסוכים ולעזור לחברים; אורח חיים בריא - כמו תזונה נכונה וספורט; המסורת והמורשת התרבותית היהודית/הערבית/הדרוזית/ הבדואית; תרומה לקהילה ולחברה - כמו התנדבות ופעילות למען קידום הקהילה והחברה; איכות הסביבה; היכרות וכבוד כלפי קבוצות אחרות ושונות בחברה הישראלית¹.

בתרשים ובטבלה הבאים מוצגים, בעבור כל ערך בנפרד, מידת החשיבות שההורים מייחסים למיקוד בערך ולקידומו ע"י מערכת החינוך (כלומר: "הרצוי"); והמידה שבה, להערכתם, בית הספר של ילדם מדגיש ערך זה בפועל (כלומר: "המצוי"). הנתונים מייצגים את שיעורי ההורים שבחרו בקטגוריות "חשוב מאוד שמערכת החינוך תקדם ערך זה" ו-"בית הספר מדגיש זאת במידה רבה או רבה מאוד", בהתאמה².

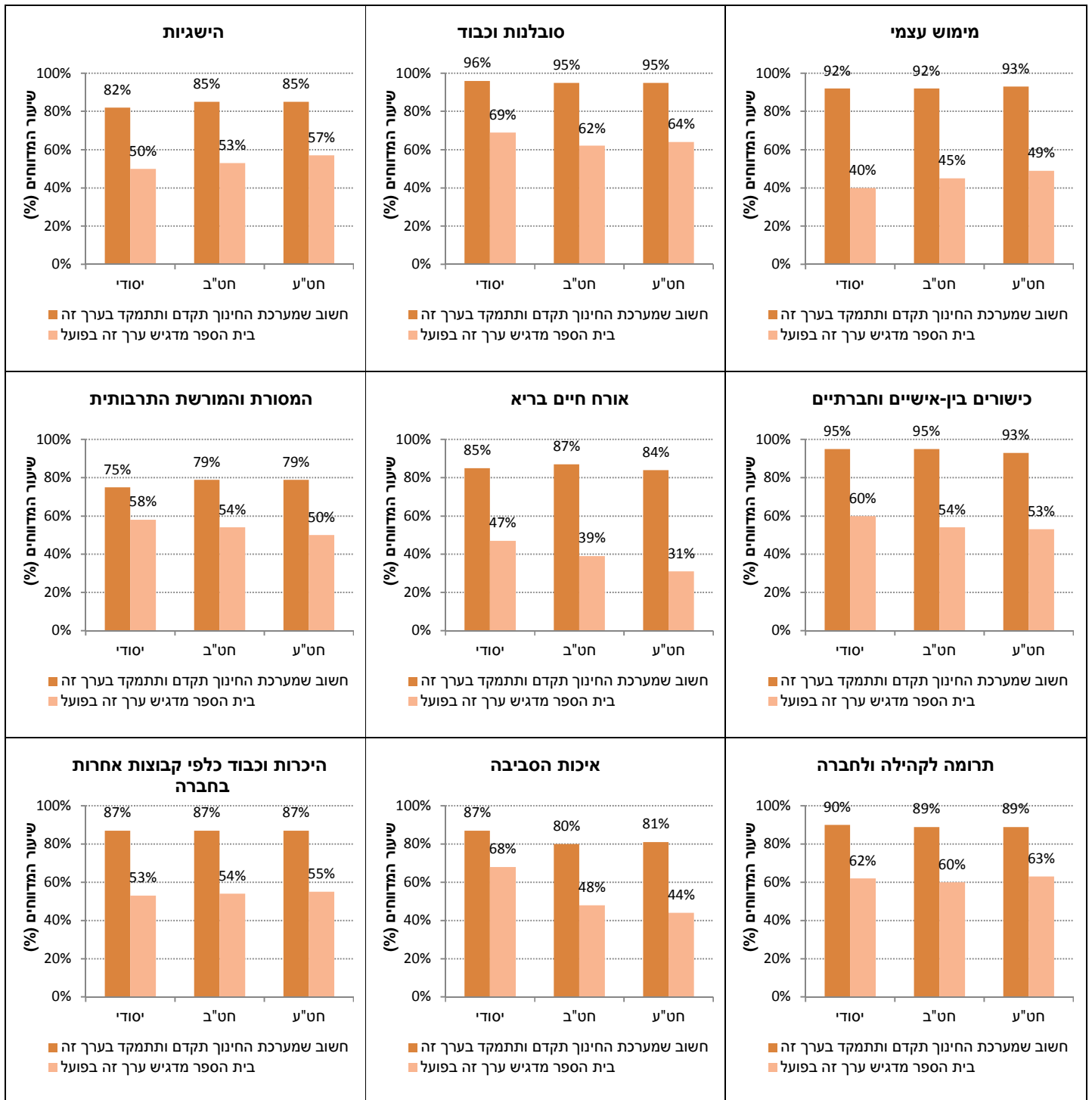
מהנתונים עולה כי:

- מרבית ההורים סבורים שחשוב שהמערכת תקדם את מגוון הערכים שהוצגו בפניהם, אך הם מסויגים יחסית בתפיסתם לגבי המידה שבה בית הספר של ילדם מקדם את הערכים השונים בפועל.
- באופן עקבי, מידת החשיבות שההורים מייחסים לכל ערך (כ- 75%-95% מההורים), גבוהה מהתחושה שלהם שביית הספר מקדם את הערכים הללו (כ- 40% - 70% מההורים).
- כמעט כל ההורים (90% ומעלה) ציינו את חשיבות הערכים "סובלנות וכבוד", "כישורים בין-אישיים וחברתיים" ו-"מימוש עצמי". הורים לתלמידים בבתי ספר דוברי ערבית ציינו בשכיחות גבוהה מאד גם את חשיבות הערכים "הישגיות" ו-"איכות הסביבה".
- שיעור נמוך יחסית של הורים (כ- 40%) דיווחו כי בבית הספר של ילדם הודגשו הערכים "מימוש עצמי" ו-"אורח חיים בריא". זאת, בניגוד לחשיבות הרבה שההורים ייחסו לערכים אלו (84%-92%). נראה כי בעיני ההורים ראוי שיינתן דגש רב יותר לערכים אלו.
- שיעור גבוה יחסית של הורים לתלמידים, בכל שלבי הגיל, דיווחו כי בבית הספר של ילדם הודגש בפועל הערך "סובלנות וכבוד" ו-"תרומה לקהילה" (60%-70%).

¹ הורים לילדים מבתי ספר מפקוח ממלכתי-דתי נשאלו גם על ערך של זהות דתית-לאומית כפי שבאה לידי ביטוי בתפילה, במידות וכדומה. נתונים אלו מוצגים בדוח המלא שבאתר הראמ"ה.

² אפשרויות התשובה שהוצגו בפני ההורים לשאלה הראשונה הן: "חשוב מאוד שמערכת החינוך תקדם ערך זה"; "חשוב במידה בינונית שמערכת החינוך תקדם ערך זה"; "חשוב במידה מועטה או בכלל לא שמערכת החינוך תקדם ערך זה"; "חשוב במידה מועטה או בכלל לא שמערכת החינוך תקדם ערך זה". אפשרויות התשובה שהוצגו בפני ההורים לשאלה השנייה הן: "בית הספר מדגיש זאת במידה רבה או רבה מאוד"; "בית הספר מדגיש זאת במידה בינונית"; "בית הספר מדגיש זאת במידה מועטה או בכלל לא".

הנחלת ערכים במערכת החינוך - כלל ההורים

בתי ספר דוברי ערבית			בתי ספר דוברי עברית				
חט"ע	חט"ב	יסודי	חט"ע	חט"ב	יסודי		
87%	91%	94%	94%	93%	92%	חשוב שהמערכת תתמקד בערך זה	מימוש עצמי
49%	50%	51%	49%	43%	37%	בית הספר מדגיש ערך זה בפועל	
92%	93%	92%	96%	96%	97%	חשוב שהמערכת תתמקד בערך זה	סובלנות וכבוד
62%	63%	69%	64%	61%	69%	בית הספר מדגיש ערך זה בפועל	
91%	93%	92%	83%	83%	78%	חשוב שהמערכת תתמקד בערך זה	הישגיות
54%	60%	66%	58%	51%	45%	בית הספר מדגיש ערך זה בפועל	
91%	93%	94%	93%	95%	95%	חשוב שהמערכת תתמקד בערך זה	כישורים בין-אישיים וחברתיים
58%	61%	65%	51%	52%	58%	בית הספר מדגיש ערך זה בפועל	
85%	89%	93%	84%	86%	83%	חשוב שהמערכת תתמקד בערך זה	אורח חיים בריא
45%	55%	59%	27%	34%	43%	בית הספר מדגיש ערך זה בפועל	
87%	85%	89%	78%	77%	71%	חשוב שהמערכת תתמקד בערך זה	המסורת והמורשת התרבותית
50%	59%	67%	49%	53%	55%	בית הספר מדגיש ערך זה בפועל	
86%	90%	90%	90%	88%	90%	חשוב שהמערכת תתמקד בערך זה	תרומה לקהילה ולחברה
46%	48%	52%	66%	63%	64%	בית הספר מדגיש ערך זה בפועל	
94%	90%	94%	78%	76%	85%	חשוב שהמערכת תתמקד בערך זה	איכות הסביבה
58%	61%	67%	40%	43%	69%	בית הספר מדגיש ערך זה בפועל	
85%	80%	80%	88%	89%	89%	חשוב שהמערכת תתמקד בערך זה	היכרות וכבוד כלפי קבוצות אחרות בחברה
57%	51%	55%	55%	56%	52%	בית הספר מדגיש ערך זה בפועל	

מערכת החינוך כמחנכת למצוינות לימודית וערכית

סוגיה העולה פעמים רבות בדיונים על מערכת החינוך היא עד כמה המערכת מדגישה הישגים לימודיים גבוהים וציונים לעומת חינוך לערכים כגון אהבת הזולת, סובלנות וכישורים בין-אישיים. ההורים נשאלו כיצד הם תופסים את תפקיד מערכת החינוך כמחנכת למצוינות לימודית וערכית. לצורך כך נשאלו ההורים:

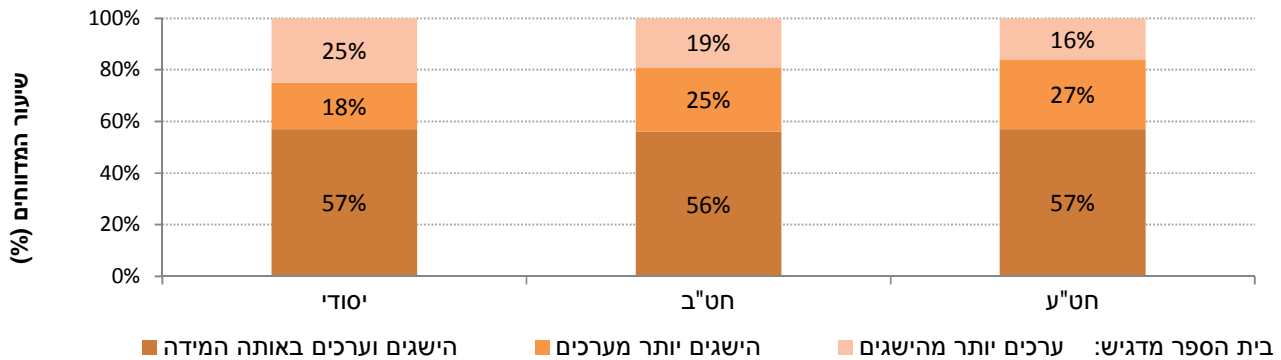
- האם בית הספר שבו לומד ילדך מדגיש את אחד מהנושאים האלה פחות או יותר מהאחר?
- מה לדעתך צריך בית הספר שבו לומד ילדך להדגיש ולקדם יותר: ערכים או הישגים לימודיים?
- האם מופעל על התלמידים לחץ מופרז להגיע להישגים לימודיים?

בתרשימים הבאים מוצגים נתונים בעבור כלל ההורים, ובטבלאות שלאחריהם מוצגים נתונים בחלוקה לבתי ספר דוברי עברית ובתי ספר דוברי ערבית. אפשרויות התשובה מובאות בתרשים ובטבלה. הנתונים מציגים את שיעורי ההורים שבחרו באפשרויות התשובה השונות.

מהנתונים עולה כי:

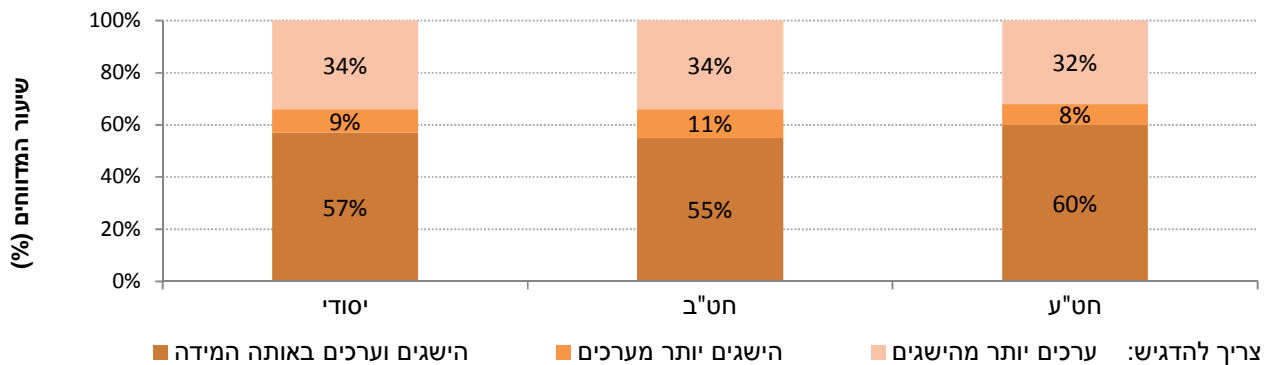
- באופן כללי, מרבית ההורים דיווחו כי בית הספר של ילדם מדגיש הישגים וערכים באותה המידה (כ-60% מההורים).
- לתפיסת מרבית ההורים זה האופן שבו לדעתם בית הספר צריך לפעול (55% - 60% מההורים).
- בהתאם, מרבית ההורים (63% - 67%) סבורים כי בית הספר מפעיל על התלמידים מידת לחץ מתאימה להגיע להישגים (דהיינו: לא לחץ קשה מדי ולא קל מדי).
- כשליש מההורים בכל שלבי הגיל סבורים שצריך להדגיש ערכים יותר מהישגים, ורק כעשירית סבורים שהדגש צריך להיות הפוך. לעומת זאת, בנוגע לדגש שניתן בפועל בבתי הספר, התמונה מאוזנת יותר ומשתנה בין שלבי הגיל. כחמישית מההורים בבתי ספר יסודיים סבורים כי בית הספר של ילדם מדגיש בפועל הישגים יותר מערכים, וכרבע סבורים שבפועל המצב הפוך. בחטיבות הביניים, ואף ביתר בולטות בחטיבות העליונות, התמונה הפוכה: כרבע מההורים סבורים שבית הספר מדגיש יותר הישגים וכחמישית - יותר ערכים.
- ככלל, הורים לתלמידים בבתי ספר דוברי ערבית הדגישו הישגים לימודיים מעט יותר מהורים לתלמידים בבתי ספר דוברי עברית (14% - 19% מדוברי הערבית סבורים שיש להדגיש הישגים יותר מערכים, לעומת 6% - 9% מדוברי העברית).

דיווחי ההורים על תפיסתם את מערכת החינוך כמדגישה הישגים לימודיים לעומת ערכים – כלל ההורים

בתי ספר דוברי ערבית			בתי ספר דוברי עברית			האם בית הספר שבו לומד ילדך מדגיש את אחד מהנושאים האלה פחות או יותר מהאחר?
חט"ע	חט"ב	יסודי	חט"ע	חט"ב	יסודי	
60%	65%	71%	56%	53%	53%	ביה"ס מדגיש הישגים וערכים באותה המידה
29%	23%	18%	27%	26%	18%	ביה"ס מדגיש הישגים יותר מערכים
11%	11%	10%	18%	21%	29%	ביה"ס מדגיש ערכים יותר מהישגים

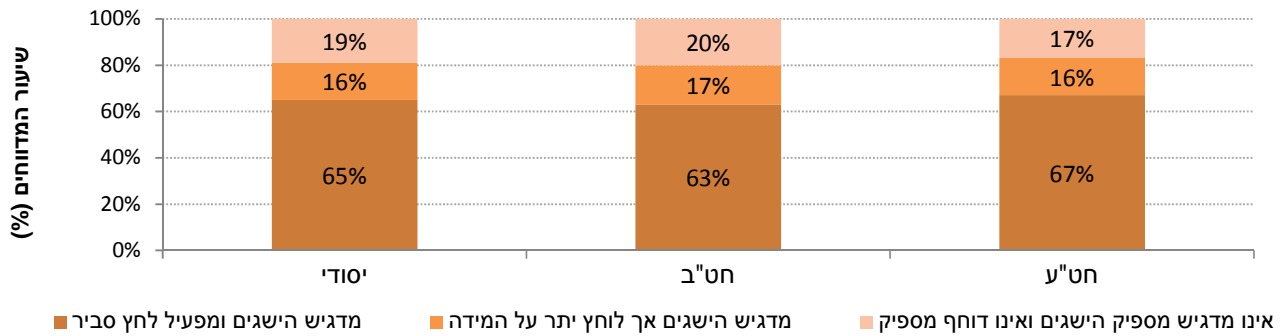
דיווחי ההורים על האיזון הרצוי בין הדגשת הישגים לימודיים לערכים – כלל ההורים

בתי ספר דוברי ערבית			בתי ספר דוברי עברית			מה לדעתך צריך בית הספר שבו לומד ילדך להדגיש ולקדם יותר: ערכים או הישגים לימודיים?
חט"ע	חט"ב	יסודי	חט"ע	חט"ב	יסודי	
60%	67%	67%	60%	51%	54%	ביה"ס צריך להדגיש הישגים וערכים באותה המידה
19%	14%	14%	6%	9%	7%	ביה"ס צריך להדגיש הישגים יותר מערכים
22%	18%	19%	34%	39%	39%	ביה"ס צריך להדגיש ערכים יותר מהישגים

דיווחי ההורים על מידת הלחץ שמפעיל בית הספר על התלמידים כדי להגיע להישגים – כלל ההורים

בתי ספר דוברי ערבית			בתי ספר דוברי עברית			האם מופעל על התלמידים לחץ מופרז להגיע להישגים לימודיים?
חט"ע	חט"ב	יסודי	חט"ע	חט"ב	יסודי	
54%	52%	60%	71%	67%	67%	ביה"ס מדגיש הישגים ומפעיל לחץ סביר
19%	18%	19%	15%	17%	15%	ביה"ס מדגיש הישגים אך לוחץ יתר על המידה
28%	30%	21%	14%	16%	18%	ביה"ס אינו מדגיש מספיק הישגים ואינו דוחף מספיק

חופשות בית הספר

להלן יוצגו נתונים העוסקים בלוח הלימודים והחופשות של בית הספר לאורך השנה. ההורים נשאלו האם וכיצד היו משנים את לוח החופשות במידה והדבר היה תלוי בהם. אפשרויות התשובה שהוצגו בפני ההורים הן³:

1. "מצמצם מאוד את היקף החופשות בבית הספר, כך שיהיו הרבה פחות ימי חופשה מאשר יש היום".
2. "מצמצם במעט את החופשות בבית הספר, כך שיהיו מעט פחות ימי חופשה מאשר יש היום".
3. "משאיר את החופשות בבית הספר כפי שהן היום מבחינת היקף ימי החופשה".
4. "מגדיל מעט את החופשות בבית הספר, כך שיהיו יותר ימי חופשה מאשר יש היום".
5. "מגדיל בהרבה את החופשות בבית הספר, כך שיהיו הרבה יותר ימי חופשה מאשר יש היום".

מהנתונים עולה כי:

- כ-60% מההורים לתלמידים בבתי ספר יסודיים דיווחו כי לדעתם יש לצמצם את היקף החופשות בבתי הספר. בחטיבות הביניים ובחטיבות העליונות השיעורים מעט נמוכים יותר - כמחצית מההורים סבורים שיש לצמצם את היקף החופשות, 53% בחטיבות הביניים ו-49% בחטיבות העליונות.
- מרבית ההורים לתלמידים בבתי ספר דוברי עברית (52% עד 68%) ציינו כי לדעתם יש לצמצם את היקף החופשות בבית הספר. לעומת זאת, בבתי ספר דוברי ערבית, מרבית ההורים (55% עד 59%) חושבים כי יש להשאיר את היקף החופשות כפי שהוא.
- בבתי ספר דוברי עברית, ככל ששלב הגיל גבוה יותר, שיעור ההורים הסבורים כי יש לצמצם את היקף החופשות בבית הספר נמוך יותר ושיעור המדווחים כי יש להשאיר את היקף החופשות כפי שהוא, גבוה יותר. בבתי ספר דוברי ערבית, שיעור ההורים שדיווחו כי יש לצמצם את היקף החופשות דומה בשלושת שלבי הגיל (כ-35%).

בשאלה עוקבת, התבקשו ההורים לציין מדוע בחרו כפי שבחרו בשאלה על היקף החופשות בבית הספר. לשאלה זו השיבו ההורים באופן חופשי. הורים שהשיבו שאילו זה היה תלוי בהם הם היו מצמצמים את היקף החופשות נימקו זאת בכך:

- א. יש יותר מדי חופש על חשבון הקניית ידע: "יותר מדי חופשים וחמיט, צריק קצת יותר ללמוד" (הורה לתלמיד/ה בחט"ב)
- ב. הורים לילדים ביסודי אמרו שאין להם איך להעסיק את הילדים בעיקר בחופש הגדול בגלל שהם עובדים: "יותר מדי חופשים, להוריק אין חופשות מהצמודה, צריכט ללמוד תלמוד" (הורה לתלמיד/ה ביסודי)
- ג. החופשות גורמות להגדלת ההוצאות של המשפחה: "החופשות לא נחוצות והן מצמיסות אל ההוריק מהחנה כלכלית" (הורה לתלמיד/ה ביסודי)
- ד. הילדים משתעממים בחופש הגדול ויש כאלה שעושים שטויות: "אם היףד נאק פבית הוא מלואט וצוה 160יות" (הורה לתלמיד/ה בחט"ב)

³ לצורכי הדיווח על הממצאים, סווגו המשיבים בקטגוריות "1" או "2" כבעלי עמדה שיש לצמצם את היקף החופשות בביה"ס, המשיבים "3" כבעלי עמדה שיש להשאיר את היקף החופשות כפי שהוא, והמשיבים "4" או "5" כבעלי עמדה שיש להגדיל את היקף החופשות בביה"ס.

ה. חופש ארוך מוציא את הילדים משגרת הלימודים: "חודשיים זה יותר מדי, זה מנתק אותם מלמדיהם מהלימודים" (הורה לתלמיד/ה ביסודי)

הורים שהשיבו שאילו זה היה תלוי בהם הם היו משאירים את היקף החופשות כפי שהוא, נימקו זאת בכך:

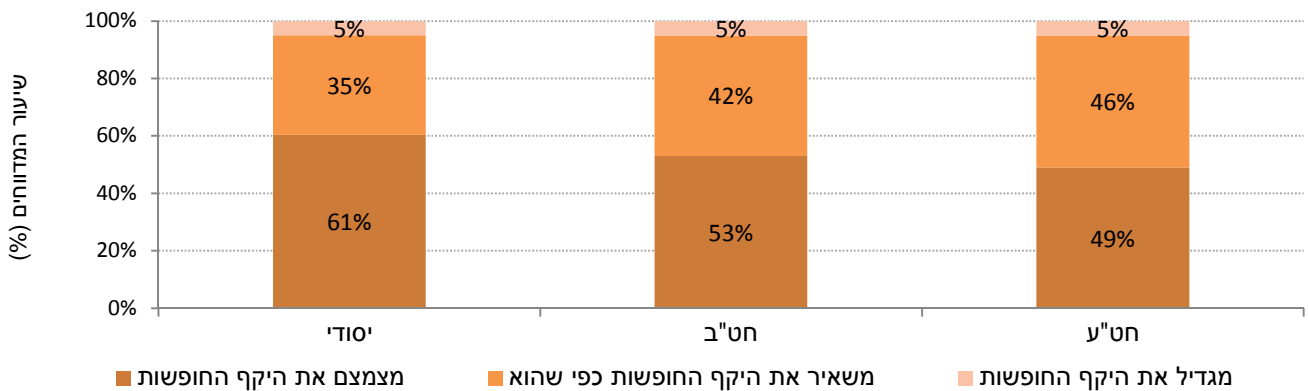
א. הילדים צריכים חופש: "הילדים זקוקים לחופש ולפיקוח" (הורה לתלמיד/ה בחט"ב)

ב. זה עושה טוב לילד: "כי אני חושב שצריך אינשהו אינן מסוים בין האינסטיטוציות של המדינה ובין הנאות הילדות שלהם" (הורה לתלמיד/ה בחט"ב)

ג. הילדים צריכים חופשה על מנת להירגע מלחץ או מעומס הלימודים: "יש צומס רב על התלמידים מהחנינת השעות הלימוד ושיעור בית" (הורה לתלמיד/ה ביסודי)

הורים שהשיבו שאילו זה היה תלוי בהם הם היו מגדילים את היקף החופשות, נימקו זאת בדומה להורים שציידו בכך שיש להשאיר את היקף החופשות כפי שהוא. היו שהוסיפו שהילדים צריכים חופשה על מנת להירגע מלחץ או מעומס הלימודים: "יש צומס רב על התלמידים מהחנינת השעות הלימוד ושיעור בית" (הורה לתלמיד/ה ביסודי)

היקף החופשות בבית הספר - כלל ההורים

בתי ספר דוברי ערבית			בתי ספר דוברי עברית			
חט"ע	חט"ב	יסודי	חט"ע	חט"ב	יסודי	
36%	36%	35%	52%	59%	68%	מצמצם את היקף החופשות
59%	55%	59%	43%	38%	28%	משאיר את היקף החופשות כפי שהוא
5%	9%	7%	5%	3%	4%	מגדיל את היקף החופשות

בהמשך, ההורים נשאלו האם לדעתם, בזמן חופשות ארוכות מבית הספר – כמו החופש הגדול, פסח וכדומה – יש צורך בפעילות לתלמידים מטעם בית הספר⁴. כצפוי, מרבית ההורים מעוניינים בפעילות כזו – בבתי ספר דוברי עברית, כ-80% מההורים לתלמידים ביסודי, בחטיבות הביניים כ-70% מההורים, ובחטיבות העליונות כ-60% מההורים. בבתי ספר דוברי ערבית, כ-80% מההורים לתלמידים בשלש שלבי הגיל סבורים שיש צורך בפעילות כזו.

ההורים שצינו כי לדעתם יש צורך בפעילות לתלמידים מטעם בית הספר בזמן חופשות ארוכות מבית הספר, נשאלו גם על סוג הפעילות הרצוי. אפשרויות התשובה שהוצגו בפניהם היו: "בעיקר פעילות לימודית", "בעיקר פעילות פנאי והעשרה", "פעילות לימודית ופעילות פנאי והעשרה באותה המידה" ו-"אחר".

בתרשים מוצגים דיווחי כלל ההורים על סוג הפעילות הרצוי לדעתם, ובטבלה מוצגים הנתונים בחלוקה לבתי ספר דוברי עברית ובתי ספר דוברי ערבית.

מהנתונים עולה כי:

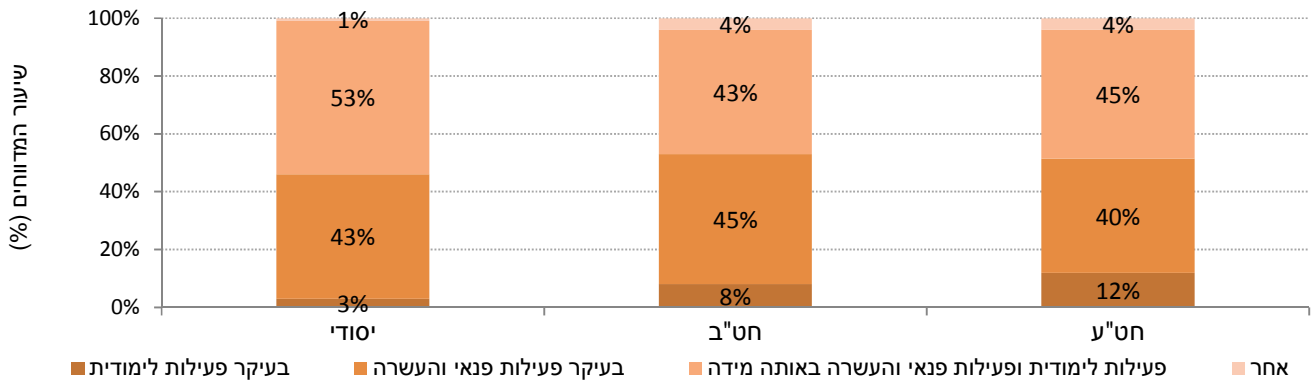
- הרוב המכריע של ההורים מעוניינים בפעילויות פנאי והעשרה מטעם בית הספר בחופשות. 45%-40% מההורים שצינו כי לדעתם יש צורך בפעילות לתלמידים בזמן חופשות, מעוניינים בעיקר הפעילויות יהיו פעילויות של פנאי והעשרה, ו-43%-53% מהם מעוניינים בשילוב מאוזן של פעילויות פנאי והעשרה עם פעילויות לימודיות.
- פחות משישית מההורים ציינו שהם מעדיפים בעיקר פעילות לימודית בחופשות. בכל אחד משלבי הגיל, שיעורי ההורים לתלמידים בבתי ספר דוברי ערבית שצינו בעיקר פעילות לימודית (9% עד 15%) גבוהים לעומת שיעורי ההורים לתלמידים בבתי ספר דוברי עברית (1% עד 10%).
- בבתי ספר דוברי ערבית, מרבית ההורים (51% עד 63%) שצינו כי לדעתם יש צורך בפעילות לתלמידים בזמן חופשות, התכוונו בתשובתם לפעילות לימודית ופעילות פנאי והעשרה באותה מידה. שיעורי ההורים המעדיפים בעיקר פעילות פנאי והעשרה נמוכים יותר (29% עד 34%). לעומת זאת, בבתי ספר דוברי עברית, שיעורי ההורים המעדיפים פעילות פנאי והעשרה בעיקר גבוהים יותר (42% עד 49%) בהשוואה להורים בתי ספר דוברי ערבית, ושיעורי המדווחים כי הם מעדיפים מידה זהה של פעילות לימודית ופעילות פנאי והעשרה נמוכים יותר (40% עד 50%).
- שיעורי ההורים שצינו מידה זהה של פעילות לימודית ופעילות פנאי והעשרה גבוהים יותר אצל הורים לתלמידים בבתי ספר יסודיים (דוברי עברית – 50%; דוברי ערבית – 63%) לעומת חטיבות ביניים וחטיבות עליונות (דוברי עברית – 40% עד 42%; דוברי ערבית – 51% עד 52%). שיעורי ההורים המעדיפים פעילות לימודית בעיקר גבוהים יותר ככל ששלב הגיל גבוה יותר.

⁴, ההורים יכלו להשיב ב-"אין צורך" או "יש צורך".

סוג הפעילות הרצוי בזמן חופשות - כלל ההורים

(מבין ההורים שצינו כי לדעתם יש צורך בפעילות לתלמידים מטעם בית הספר בזמן חופשות ארוכות)

בתי ספר דוברי ערבית			בתי ספר דוברי עברית			
חט"ע	חט"ב	יסודי	חט"ע	חט"ב	יסודי	
15%	12%	9%	10%	7%	1%	בעיקר פעילות לימודית
32%	34%	29%	42%	49%	48%	בעיקר פעילות פנאי והעשרה
52%	51%	63%	42%	40%	50%	פעילות לימודית ופעילות פנאי והעשרה באותה מידה
1%	2%	0%	5%	4%	1%	אחר ⁵

⁵ האפשרויות לפעילות אחרת שצינו הורים בשכיחות גבוהה היו: פעילות התנדבותית ותרומה לקהילה; פעילות חברתית; חינוך לערכים כמו שמירה על איכות סביבה וסובלנות; חינוך לכישורי חיים ופעילות מותאמת אישית לילד.